

A KÖNYVTÁROSKÉPZÉSNEK NEMCSAK ISMERETEKET, HANEM SZEMLÉLETET IS KELL ADNIA

F 2738 BERNINGHAUSEN, David K.: The continuing education of librarians. = ALA B. 56. vol. 1962. 4. no. 329-332. p.
A könyvtárosok továbbképzése [szakmai
gyűlések, továbbképző tanfolyamok stb.].
3:1277 (1.7)

A könyvtárosoknak nem azért van szükségük képzésre, hogy gépiesen tudjanak cselekedni, hanem, hogy megszerezzék a gondolkodás,

az elhatározás és az ismeretek felhasználásának képességét. Az oktatásnak nem az az egyedüli célja, hogy megtanítsa a szakkönyvtár egy speciális munkafolyamatának az ismeretére, hanem hogy a könyvtártudomány elveit és kritikáját ismertesse.

A könyvtáron belül folyó képzésnél a felügyelők megtanítták, hogy egy bizonyos munkát hogyan kell végezni abban a bizonyos könyvtárban, de meg kell tanítaniok a munka alapelveit is és nemcsak másokat kell arra tanítaniok, hogy mit és hogyan kell csinálni, hanem maguknak is állandóan foglalkozniok kell a szakmai problémákkal.

A továbbképzés eszközei lehetnek a szakmai összejövetelek, a szakirodalom, a kutatás és a felfrissítő jellegű tanfolyamok a szakmai képzésben nem szereplő tárgyakból. Az ezeken való részvételt a továbbképzés előmozdítása érdekében a vezető szervezeteknek a költségek vállalásával kell előmozdítaniok.

A KÖNYVTÁRÜGY FEJLŐDÉSE AZ ARAB VILÁGBAN

KENT, Francis L. - ABU HAIDAR, F.: Library development in the Arab world. = Rev. Int. Doc. 29. vol. 1962.1.no. 3-7. p.
A könyvtárügy fejlődése az arab világban.
(2..)

3:918

A Marokkótól Szaudi-Arábiáig terjedő arab világ könyvtári fejlődésének legfőbb gátló tényezője a szakképzett személyzet és a képzési lehetőségek hiánya. Az egyetemi végzettségű képesített könyvtárosok képzésével a problémát még nem oldják meg. Sok olyan könyvtár van,

ahol a szakképzett személyzet olyan rutinmunkákra vesztegeti az idejét, amelyeket megfelelő kisegítők is elláthatnának. Legnagyobb szükség van ezért a minden szinten való könyvtárosképzés fejlesztésére.

1959-ben a Kairói Egyetemen volt az arab világ egyetlen könyvtároskép-

ző tanszéke. Tevékeny könyvtárosegyesület is csak Egyiptomban és Tuniszbán működött. Jelenleg egyetlen könyvtári folyóirat jelenik meg, a Kairóban 1958 óta kiadott Alam al-Maktabad (Library World). (A lapot a Könyvtári Figyelő 1963. évi 2. számában - 81-88. p. - ismertettük) A nemzeti bibliográfiák és egyéb bibliográfiai eszközök hiányának egyik oka az, hogy nincsenek általánosan elfogadott címléírási szabályok. További nehézséget jelent, hogy nincs megfelelő osztályozás sem. Igen kevés a tájékoztató anyag sokszorosítására szolgáló berendezés. A könyvtári fejlődés egészét hátráltatja, hogy az arab államokban ugyyszólván nincsenek könyvtári törvények.

Vannak azonban előremutató tényezők is. A legtöbb ország nagy erőfeszítéseket tesz az írástudatlanság leküzdésére. Egyre inkább felismerik az iskolai és közművelődési könyvtárak szükségességét. A városi és falusi közösségi létesítményeknek szerves része a könyvtárápület. Emellett a falusi területeken az utakon és a folyókon utazó könyvtárakat létesítenek, iskolai könyvtárakat, sőt libresszókat is építenek.

Az 1959-ben Beirutban tartott Unesco konferencia részletes ajánlásokat tett és ezek igen biztató fogadtatásban részesültek. 1962 során újabb területi konferenciát tartottak a bibliográfia, dokumentáció és a kiadványcsere kérdéseiről.

Függelékben tíz ország legfrissebb eredményeit ismerteti. A hangsúly nem annyira a szakkönyvtárakra és dokumentációra, mint a nemzeti, egyetemi, közművelődési és iskolai könyvtárakra esik, mivel a munkát egyelőre inkább az általános műveltség terjesztésére koncentrálják.

AZ INDAI NEMZETI KÖNYVTÁR

KESAVAN, B.S.: The Indian National Library. = Libr. World, 63. vol. 1962. 741. no. 216-221. p. Illusztr.

Az Indiai Nemzeti Könyvtár.
3:216

(3.1)

Bár az indiai Nemzeti Könyvtár történetének előzményei 1800-nál korábbiak és a Kelet-Indiai Társasá-

gig nyulnak vissza, tényleges megalakulását onnan számíthatjuk, amikor Lord Curzon megalapította az Indiai Császári Könyvtárat (Imperial Library of India), amely 1903-ban nyílt meg Calcuttában. Pénzügyi fenntartásáról az indiai kormány gondoskodott és a tudományos szempontok szem előtt tartásával kölcsönző és referenzszolgálatot tartott fenn.

A cikk felsorolja azokat a kiváló könyvtárosokat, akik a British Museum-beli John Macfarlane-t követték. A könyvtár jó munkát végzett, annak ellenére,

hogy a személyzet nagy része adminisztratív munkaerőből állt. A függetlenség után az intézményt átkeresztelték és áthelyezték új otthonába, az Alipor alkirályi palotába. A könyvtár növekedése itt egy kilencemeletes toldaléképület építését tette szükségessé, amely 3 millió rupiába került és 1964-re lesz készen.

Korábban a British Museum Könyvtára kapott az indiai kiadványokból kötelespéldányt (ez a jog most az indiai Nemzeti Könyvtárra szállt, az így beö-znülő kiadványok alapján készül az Indian National Bibliography), így az india gyűjtemény csak szanszkrit és bengáli művekből állt. A többi indiai nyelvek anyagát visszamenőleg kellett kiépíteni, továbbá fel kellett állítani az európai, kínai és tibeti gyűjteményeket (ebben gyakran hagyatékok segítettek) és ezekből megfelelő tudományos személyzettel osztályokat kellett alakítani.

Korlátozott számban alkalmas és tapasztalt hallgatót könyvtári oktatásban fognak részesíteni és folyóiratot fognak indítani, főhivatásu szerkesztővel. A köteteket ki fogják bővíteni és a könyvhigiéniai osztály más könyvtárakat is támogatni fog tanácsadóként.

A cikk vázolja az ambiciózus bibliográfiai és előadási terveket. Leírja a jelenlegi katalógusokat, ezek kiegészítései nyomdakészek, de még módot kell találni a nyomdai szűk keresztmetszet áthidalására.

Az 1961-es statisztikai adatok összehasonlíthatók az 1947-esekkel (zá-rójelben): állomány: 1 000 000 (350 000), személyzet: 500 fő (75), költségvetés: 2,5 millió (100 000), gyarapodás [1959]: 36 000 (5000), kurrens folyóirat [1959]: 7000 (425), olvasók száma: 318 124 (8590), kölcsönzések száma: 62 000 (9908), nyitvatartási napok száma: 362 (250).

A ZANZIBÁRI MUZEUM KÖNYVTÁRA

"From China to Peru..." Letters from librarians abroad. 5. THOMPSON, Cecil H.: Library on a shoestring tag. = Libr. Ass. Rec. 64. vol. 1962. 4. no. 117-121. p.

"Kinától Peruiig..." Külföldi könyvtárosok leveleiből. 5. Könyvtár a cipőzsinór végén. - A zanzibári muzeuma könyvtára. (3.3)

3:506

A szerző, Zanzibár állami levéltárosa, könyvtárosa és muzeumigazgatója leírja a kelet-afrikai protektorátusban végzett munkáját, első-sorban annak könyvtári vonatko-

zásait. Feladatait 1956 óta látja el.

Ismerteti a vidék földrajzi adottságait és történetét, különleges problémáit, mindenekeelőtt azokat, amelyek egy rendkívül alacsony műveltségi színvona-

lu, sokfajú társadalomból erednek. Vázolja e kombinált könyvtári-tájékoztatási szervezet kialakulását, amely olyan nagy sikert aratott, hogy súlyos nehézségeket okoz a helyhiány és a megfelelő pénzügyi alap hiánya.

Az állomány alig több 2500 kötetnél, a kurrens folyóiratok száma mintegy 60. A könyvtár évi költségvetése évi 1600 font alatt van. Az olvasók - majdnem kizárólag afrikaiak, arabok és ázsiaiak - leginkább a politika, napi események és történelem iránt érdeklődnek, bár nagy az igény az alapfokú természettudományos és orvosi könyvek, továbbá a barkácsolás irodalma iránt.

AZ ORVOSI KÖNYVTÁRÜGY AZ USA-BAN

ANNAN, Gertrude L.: Medical librarianship in the United States: resources and trends. = B. Medical Libr. Ass. 50. vol. 1962. 2. no. 149-158. p.

Az orvostudományi könyvtárügy az Amerikai Egyesült Államokban. Állományuk és fejlődésük iránya.
3:940

(3.35)

Maga az a tény, hogy az amerikai könyvtárosoknak módjukban áll egy Nemzeti Orvosi Könyvtárhoz fordulni, felveti a helyi erőforrások teljes kimerítésének és hasznosításának

a szükségességét. 1943 előtt 100 000 kötet feletti orvosi könyvtárak csak az északi és közép-keleti államokban voltak, most három Californiában, kettő Minnesotában, egy-egy Louisianában, Michigan-ben és Nebraskában.

Feltétlen szükség van annak részletes felmérésére, hogy mennyire felelnek meg, illetve mennyire közelíthetők meg a tudományos orvosi irodalom helyi gyűjteményei, illetve a tanítással nem foglalkozó intézmények gyűjteményei.

Az Országos Orvosi Könyvtár sokat tett a könyvtáros oktatási és toborzási programok érdekében, de az utánpótlás még nem megfelelő s ezt a többi programok is megsínylik. Az orvosi könyvtáros státusát még mindig nem ismerik el megfelelően. Az állásokat gyakran adminisztrátorokkal vagy hasonlókkal töltik be, különösen a kisebb kórházakban. A "könyvtári technikusok" számára tartott képzési programok azonban arra mutatnak, hogy szükség van középkáderekre is, akik az őket időnként meglátogató hivatásos könyvtáros felügyelete alatt dolgoznak.

Az utóbbi években jelentősen fejlődtek a kooperatív állománygyarapítási, feldolgozási és raktározási programok, valamint a könyvtárközi kölcsönzés és számos területen erősen fokozták a könyvtári szolgálat hatékonyságát. Az automatizálás néhány probléma megkönnyítését igéri. A "MEDLARS" (Orvosi I-

rodalomelmzési és Visszakeresési Rendszer) elnevezésű program elektronikus számítógéppel kívánja megoldani a bibliográfiai utalások tárolását, visszakeresését és nyomtatását.

A GYERMEKEKKEL VALÓ EGYÉNI FOGLALKOZÁSRÓL, A KÜLÖN IFJUSÁGI KÖNYVTÁRRÓL

JAHRMANN, Werner: Pädagogische Bemerkungen zur Kinder- und Jugendbüchereiarbeit. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 6. no. 272-278. p.

Pedagógiai megjegyzések a gyermek- és ifjúsági könyvtári munkával kapcsolatban.
3:957 (3.6)

Az ifjúsági könyvtárak egyik alapvető célja, hogy ráneveljék olvasóikat a függetlenségre és olvasmányaik helyes kiválasztására. Igen

fontos a könyvtáros és a gyermek közötti jó személyes kapcsolat, de ennek nem szabad tekintélyi vagy fegyelmező jellegűnek lennie. A gyermekkönyvtárosoknak speciális képzésben kell részesülniök.

A legelső feladat a gyerekeket megtanítani a tisztaságra és arra, hogy tiszteletben tartsák a rendet és a csendet. Ezután kell megtanítani a gyereket a könyvtár használatára és megbecsülésére és bevezetni a fontosabb szép- és ismeretterjesztő irodalomba. A képeskönyveknek és a legelső olvasmányoknak gyakran igen nagy hatásuk van a gyermek későbbi fejlődésére.

A szülő vagy a könyvtáros segítségével pedagógiai célokat is el lehet érni, de a vonzó olvasóterem magában még keveset ér, ha a könyvtáros nem foglalkozik egyénileg a gyerekekkel. A pedagógiai célokhoz hozzájárulhatnak a bábelőadások is. Az olvasási versenyek igen népszerűek a 8 - 10 évesek között, míg a 11 - 14 évesek már bevezethetik a fiatalabbakat a könyvtárhasználatba.

A 15 - 18 éves fiatalok a közművelődési könyvtárakat gyakran pusztán könyvtárházaknak tekintik, és a könyvtáros mint személyiség alig létezik számukra. Ezért nyomós érvek szólnak a külön ifjúsági könyvtár mellett, amelynek megfelelő az állománya és olyan könyvtárosa van, akihez szívesen fordulnak segítségért. Ha a közművelődési könyvtárak nem vállalják ezt a feladatot, akkor ezt az iskoláknak és ifjúsági kluboknak kell átvenniök.

AZ IFJUSÁGI KÖNYVTÁR MUNKÁJA ÉS ÁLLOMÁNYA

OVERWIEN, Willi: Büchereiarbeit mit jugendlichen Lesern. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 6. no. 278-285.

P.

Könyvtári munka a fiatalok olvasókkal.
3:961 (3.6)

Az ifjúsági könyvtárak elsősorban 13 - 18 éves olvasókat vonzanak, bár a korhatár változhat. Kívánatos, hogy a felnőtt, gyermek- és

ifjúsági könyvtár egy épületben, de külön helyiségekben működjék.

Az ifjúsági könyvtárakban a szabadpolcos rendszert tárgyi katalógusnak kell kiegészítenie, amelynek tükröznie kell a fiatalok mind tanulmányi, mind szórakozási érdeklődését. Igen értékesek a válogatott, jól annotált ajánló bibliográfiák.

Tanácsadónak kéznél kell lennie, a nyitvatartási időt pedig a fiatalok szükségletei szerint kell megállapítani. Egy német ifjúsági könyvtárban folytatott vizsgálat szerint az évi átlagban olvasott könyvek száma a következő volt:

- 14 éves korig 30,5;
- diákok 18 éves korig 26;
- dolgozó fiatalok 18,4.

Az ilyen könyvtár állományának egyharmadrészt ifjúsági, kétharmadrészt felnőtt irodalomból kell állnia, a szórakoztató és ismeretterjesztő irodalom aránya 60:40 vagy 55:45 legyen.

A könyvtárnak részt kell vennie minden olyan ifjúsági munkában, ahol a könyveknek szerepe lehet, ezért kapcsolatot kell tartania az iskolákkal, klubokkal stb. Minden potenciális olvasó számára elérhetőnek kell lennie, ezért ha nyilvános ifjúsági könyvtár iskolában van elhelyezve, legalább külön bejárata kell legyen. A csoportos és osztálylátogatások jó eszközei a könyvtár bemutatásának a fiatalok számára.

A MARBURGI "BESZÉLŐ KÖNYVTÁR"

STREHL, Carl: Deutsche Blinden-
hörbücherei Marburg. = Bücherei u. Bil-
dung. 14. Jg. 1962. 5. no. 261-262. p.
A Német Vakok Beszélő Könyvtára Mar-
burgban. (3.7)
3:971

A könyvtárat 1954-ben közjóléti
társaságként alapították, állománya
jelenleg 500 mű, amely mintegy
5000 órás játékidőt képvisel. A

kölcsönzési részlegnek 2500 másolata van 13 200 szalagon, amelyek játékidé-
je egyenként 2 óra.

A felvételek modern és XIX. századi irodalmi műveket tartalmaznak, köztük regényeket, utleírásokat, életrajzokat stb. Havonta átlag 12 000 szalagot kölcsönöznek 2670 olvasónak.

A német Vakok Audio-könyvtára Tanácsának Marburg a székhelye, amelyhez 8 tartományi audio-könyvtár tartozik. Tájékoztatás és a kettős felvételezés elkerülése céljából központi katalógust tartanak fenn. A munkát a Belügyminisztérium, a tartományi hatóságok és mások bőkezűen támogatják.

A BRITISH COUNCIL NYUGATNÉMETORSZÁGI KÖNYVTÁRAI

MILNER, R.H.: Die Bibliotheken des British Council in Deutschland. = Mitteilungsblatt (Nordrh. Westf.). 12. Jg. 1962. 1. no. 47-52. p.

A British Council könyvtárai [Nyugat]-Németországban. (3.7)
3:545

ben működő központi könyvtárát. Jelenlegi állománya 50 000 kötet könyv és 200 kurrens folyóirat. A postaszolgálat 736 egyéni kölcsönzöt lát el, emellett a könyvtár 18 más könyvtár számára szolgál elosztóközpontul. Megkap valamennyi állami kiadványt, így ezekből a legnagyobb gyűjteménye van a Német Szövetségi Köztársaságban. Különgyűjteményt tart fenn kottákból és hangfelvételekből.

A British Council tevékenységének és történetének általános áttekintése után részletesen leírja a cikk a Councilnak a németországi Köln-

AZ AMERIKAI ORSZÁGOS ORVOSI KÖNYVTÁR ÚJ ÉPÜLETE

CONDIT, Carl W.: The building arts in the service of librarianship. = B. Medical Libr. Ass. 50. vol. 1962. 2. no. 167-176. p.

Az építőművészet a könyvtárügy szolgálatában. - Orvostudományi könyvtárak. (4.)
3:975

igen jelentős, mivel a funkcionális igények beható elemzésén alapul. A cikk ismerteti az alkalmazott alapvető építészeti és mérnöki elveket. A szerző végigkíséri a modern építészeti tervezés könyvtárakra való alkalmazásának fejlődését és kimutatja, hogyan érvényesülnek ezek az elvek a NLM új épületén.

A könyvtártervezés és könyvtárépítés mindig csak igen szóróványosan érdekelte az építészeket. A National Library of Medicine új épülete

A LEOBENI BÁNYÁSZATI FŐISKOLA KÖNYVTÁRÁNAK MODERNIZÁLÁSA

KROLLER, Franz: Die Bibliothek der Montanistischen Hochschule Leoben. = Biblos. 11. Jg. 1962. 1. no. 16-23. p. II-lusztr.

A leobeni Bányászati Főiskola könyvtárának modernizálása. (4.)
3:976

hető szobasorral alakították át, ahol kellemes dolgozni. A könyvtár a bányászat, öntészet, sóbányászat, metallurgia, érc- és nyersolaj feldolgozás irodalmát gyűjti. Ezeket a területeket tájékoztató szolgálatot is végez.

A Leoben-i Bányászati Főiskolát kibővítették és 1961-ben a könyvtárát a korábbi sivár állapotból könnyen megközelíthető és áttekin-

A modern elvek szerint felépített katalógusban az 1950 óta beszerzett

művek szerepelnek, a régi állományt külön katalógus tartalmazza. 1961 végén a könyvállomány 63 808 kötet volt, közte számos történeti értékű mű; a legrégebbi 1551-ből. Az 1961. évi gyarapodás 2146 kötet volt, emellett 156 folyóirat és 91 sorozat, illetve nem folyóirat jellegű periodika járt. A Bányászati Főiskolát 1840-ben alapították, a könyvtár 1849 óta áll fenn.

A REPROGRÁFIA FEJLŐDÉSÉNEK IRÁNYZATAI

VERRY, H. R.: Document reproduction.
= Rev. Int. Doc. 29. vol. 1962. 1. no. 29-
32. p.
Dokumentum-reprodukció.
3:987 (4.42)

A cikk áttekinti a reprográfia terén bekövetkezett fejlődést. Tájékoztatása kiterjed az ofszet eljárásai

készült színes üdvözlőkártyák nyomására, két gépelési hibákat javító berendezésre, egy cserélhető betűfejjel felszerelt elektromos írógépre és két, reprodukciós célra szolgáló írógéptípusra. A diazo eljárás új életre kelt és használata új, fontos területekre terjedhet majd ki az új, erősen megnövelt fényérzékenysé-
gű diazopapírok révén. Ismerteti a különböző országokban kialakított, elektrosztatikus, mikrofilmezési és ofszetnyomási eljárásokat.

A KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK KÖLTSÉGVIZSGÁLATAINAK IRÁNYZATAI

LOGSDON, Richard H.: Indirect costs of library services under U.S. research agreements. = Coll. Res. Libr. 23. vol. 1962. 1. no. 24-27. p.
A könyvtári szolgáltatások közvetett költségei az Amerikai Egyesült Államok kutatási szerződéseinek keretében.
3:576 (5.)

Az utóbbi években egyre növekedett azoknak a kutatásoknak a száma, amelyeket főiskolákon és egyetemeken végeztek az Egyesült Államok kormánya számára. Az i-

lyen kutatásra fordított összegek 1960-ban négyszer annyit tettek ki, mint 1951-52-ben.

A megnövekedett kutatólétszám fokozott igényeket támasztott a könyvtári szolgáltatásokkal szemben, a könyvtárak viszont nem kaptak megfelelő pénzügyi támogatást a megfelelő színvonalú szolgáltatások biztosításához. A könyvtárosok, pénzügyi vezetők és a kormány nevében a szerződéseket megkötő tisztviselők tárgyalásokat folytattak, amelyeknek az volt a célja, hogy megállapítsák az e kutatásokkal kapcsolatos könyvtári költségek számítá-

sának alapját. Mindeddig a költségek megállapításánál a kormánytisztviselők a Hadügyminisztérium és a Költségvetési Hivatal irányelvei szerint jártak el.

A megbeszélések arra mutattak, hogy

1/ szét kell választani az oktatással és a kutatással kapcsolatos költségeket;

2/ különböző intézményeknél különböző költségek merülhetnek fel;

3/ viszonylag egyszerű költségszámítási módszerek is valószínűleg éppoly megfelelő eredményeket hoznak, mint a bonyolultabbak.

A többség véleménye szerint a tudományos fokozat megszerzésévei kapcsolatos oktatás oly szoros összefüggésben áll a kutatással, hogy költségeik külön-külön való kiszámítása nem oldható meg. Megegyeztek abban, hogy a fennálló előírások egy részét meg kell változtatni, továbbá, hogy a National Science Foundation-nak vállalnia kellene olyan irányú kutatásokat, amelyek felderítenék, hogy mennyiben megfelelőek a kutatóknak nyújtott szolgáltatások és hogy ezek milyen költségekkel járnak.

KÖNYVTÁROSTOBORZÁS - NAGY APPARÁTUSSAL

TAYLOR, Velma J.: The Louisiana State recruitment project. = ALA B. 56. vol. 1962. 4. no. 352-354. p.
Louisiana állam [USA] [könyvtáros-] toborzó programja.
3:1410 (5.4)

Azt a kétéves toborzási programot, amely "több erre alkalmas fiatalot kívánt a könyvtárosi pályára ösztönözni", a Library Services Act

pénzalapjából 1959-ben indították meg és most még egy évvel meghosszabbítják. A közvetlen toborzás nagyrészt arra irányult, hogy alkalmas személyeket találjanak, ismertessék nekik a könyvtárosi hivatást és ösztönözzék őket arra, hogy könyvtárosok legyenek. A propagandát főleg középiskolás és főiskolás diákok között fejtették ki.

A propagandacsoport igazgatóból (egy tapasztalt könyvtáros), titkárból és részmunkaidős reklámszakértőből állt; igénybe vette a helyi sajtót és rádiót, továbbá leveleket intézett a pályaválasztási tanácsadókhöz, a szülői és tanári szövetségekhez, a kollégiumi igazgatókhoz és a könyvtárbizottsági tagokhoz. Ezt személyes látogatások, továbbá levelek és írott propagandaanyag szétosztása követték.

Előadásokat tartottak szakmai és nevelési értekezleteken. Három ösztöndíjat alapítottak, számos könyvtárban és szakmai összejövetelen kiállításokat is bemutatókat rendeztek. A toborzási terv sikeres volt, mivel megfelelően koordinálták és egyszerre támadták valamennyi fronton.

SEELY, Pauline A.: Dewey 16th [sixteenth] edition - a method for its adoption. = Libr. Res. Techn. Serv. 6. vol. 1962. 2 no. 179-183. p.

A TO 16. kiadása és alkalmazása.
3:623 (7.21)

Denver P.L. óvatosan kezelte a TO 15. kiadását, de a 16. kiadás megjelenésekor megragadta az alkalmat, hogy erre vonatkozólag ha-

tározott osztályozási elveket dolgozzon ki. Ezek az elvek meghatározott feltételezéseken alapulnak:

- 1/ az egységesítés és szabványosítás célszerű;
- 2/ a 16. kiadás megfelel az állomány méretének (726 000 kötet);
- 3/ a szakozás annál könnyebb és gazdaságosabb lesz, minél inkább elfogadják az új TO számokat az osztályozási táblázatban és a Library of Congress katalóguscéduláin;
- 4/ a gyakorlati és a helyi szempontok azonban megkövetelnek bizonyos kompromisszumokat.

Figyelembe kell venni ezenkívül a változások hatását a nyilvános szolgálatra. Általában elfogadják a 16. kiadás számait, annál is inkább, mivel a 17. kiadásban előreláthatólag nem kerül sor nagyobb átcsoportosításokra. Általánosságban minden új számot egyedileg vizsgálnak meg, tekintetbe véve az átszakozás mértékét, a rendelkezésre álló időt, az anyag mennyiségét és a felmerülő sajátos problémákat. Az átszakozás fokozatosan folyik.

A cikk ismerteti a számok kiterjesztésénél, rövidítésénél, változásánál stb. követett eljárásokat,

SZOVIET ÉS AMERIKAI

ORVOSI TÁRGYSZÓ JEGYZÉKEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

BEYERLY, Elizabeth: New medical subject heading lists: a comparative review of American and Soviet works. = B. Medical Libr. Ass. 50. vol. 1962. 2. no. 196-202. p.

Új orvosi tárgyszó-jegyzékek. Az amerikai és a szovjet munkák összehasonlítása.
3:1023 (7.26)

Összehasonlítja a National Library of Medicine (Országos Orvosi Könyvtár) "Medical Subject Headings" (1960) c. tárgyszójegyzékét a moszkvai Goszudarstvennaja

Central'naja Naucs'naja Medicinszkaja Biblioteka SzSzSzR (Központi Orvosi Könyvtár) "Szpiszok Rubrik Predmetnogo Kataloga" c. jegyzékével.

Mindké' tárgyszójegyzék egyaránt használható könyvek és folyóiratcikkek indexelésére és mindkettő a specifikus tárgyszóalkotáson épül, bár bizonyos fogalmak kiválasztása vagy elhagyása önkényesnek látszik. Amikor lehetséges, mindkét jegyzék egyenes szórendű tárgyszavakat alkalmaz. Az inverz (fordított)

tárgyszavak kiválasztása gyakorlati módon történik (a két jegyzékben különbözőképpen).

A szerző javaslatokat tesz az inverzió szabályozására. Mindkét jegyzékben bőségesen használnak a részletesebb feltárás érdekében al-tárgyszavakat. Az orosz jegyzék ezeknek 8 típusát különbözteti meg és számindexszel jelzi, hogy az adott eset melyik csoportba tartozik. Mindkét jegyzékben bőségesen található kereszthivatkozások, de csak az amerikai jegyzék alkalmaz lásd...-ből (see from) hivatkozásokat.

A szerző véleménye szerint az amerikai jegyzék jobban megközelíti egy valódi orvosi tárgyszójegyzékkel szemben támasztott követelményeket, míg a szovjet jegyzék inkább az orvosi nomenklatura szempontjait tükrözi. Általánosságban az amerikai jegyzék inkább az orvostudomány klinikai, míg a szovjet jegyzék a közegészségügyi szempontokat hangsúlyozza

TÖRTÉNETI ÉS MŰVÉSZI ÉRTÉKŰ KÖTÉSEK AZ OSZTRÁK NEMZETI KÖNYVTÁRBAN

MAZAL Otto: Einbände für französische Könige und Königinnen in der Einbandsammlung der Österreichischen Nationalbibliothek. = Biblos. 11. Jg. 1962. 1. no. 3-16. p. Illusztr.

Francia királyok és királynők számára készült ládászeti kötések az Osztrák Nemzeti Könyvtár gyűjteményében. 3:1028 (8.1)

A század elején a bécsi Császári Könyvtár kiállításon mutatta be a történeti vagy művészi értékű köteteket. Theodor Gottlieb, akkori könyvtáros, összeállította 600 kö-

tés katalógusát. Az osztrák nemzeti könyvtár kötésgyűjteménye ebből a kiállításból nőtt ki a gyarapodások révén.

A jelen beszámoló 18 db, francia királyok és királynők számára készült kötést ír le, melyek közül a legrégebbi 1515-ből ered és I. Ferenc számára készült. A többi leírt kötések a XVI, XVII és XVIII. századból származnak, a legkésőbbi XV. Lajos számára készült. A bemutatott csoport jól illusztrálja a korszak francia kötészetének fejlődését.

KÖNYVTÁRPROPAGANDA AZ NDK-BAN

Bücherewerbung und Literaturpropaganda in Mitteldeutschland. = Bücher u. Bildung. 14. Jg. 1962. 4. no. 172-182. p.

Könyvtárpropaganda és irodalompropaganda Közép-Németországban [az NDK-ban]. 3:679 (9.8)

A propagandának tulajdonítható, hogy 1950 és 1960 között a Német Demokratikus Köztársaságban a könyvtárhasználat a lakosság

5,4 %-áról 13,3 %-ára emelkedett, de a könyvtárosok állandóan szükségesnek tartják, hogy az olvasók toborzásának új és új módjait fejlesszék ki.

A hangsúly most a könyvtáron kívüli munkára került - a toborzás a gyárakban, szervezetekben, sőt az emberek otthonában folyik. A fejlesztés mintájaként a szovjet könyvtárak szolgálnak. A hagyományos módszereket még alkalmazzzák, de új ideológiai tartalommal. A marxizmus-leninizmus terjesztésének és magyarázatának komplex irodalompropagandáját szorosán összekapcsolják az egyéb kulturális és politikai szervek munkájával.

AZ ANGLIAI AMATŐR NYOMDÁSZOK SZÖVETSÉGE

CHAMBERS, David: The Society of Private Printers. = The Private Library. 4. vol. 1962. 3. no. 47-48. p.

Magánnyomdászok Szövetsége [Anglia].
3:1259 (1.5)
(13.2)

A Society of Private Printers (Magánnyomdászok Szövetsége), eredeti nevén a Private Press Circle, a nyomdászattal kedvtelésből foglalkozók nem hivatalos köre; a Szövetséget a Private Library Association szervezte.

A Szövetségnek mintegy 30 tagja van, akik mind vállalták, hogy a következő három éven belül egy kisebb nyomtatványt fognak kiadni. Egyes műveket az Adagio Press (USA), a Cuckoo Hill Press, a Juniper Press (Tasmania), a Keepsake Press, az F.P. Pardoe's Press és a Signet Press (Skócia) már meg is jelentettek.

A Szövetségnek mintegy 30 tagja van, akik mind vállalták, hogy a következő három éven belül egy kisebb nyomtatványt fognak kiadni. Egyes műveket az Adagio Press (USA), a Cuckoo Hill Press, a Juniper Press (Tasmania), a Keepsake Press, az F.P. Pardoe's Press és a Signet Press (Skócia) már meg is jelentettek.

Más szövetkezeti vállalkozásokat is tervbe vettek, ezek között szerepel a különböző nyomdák szignaturáinak kiadása. A szövetségbe a Private Library Association tagjai léphetnek be.

HÉT ÉS FÉL CENTIMÉTERNÉL KISEBB KÖNYVEK GYŰJTEMÉNYE

SPIELMANN, Percy E.: My library of miniature books. = The Private Library. 4. vol. 1962. 2. no. 26-29. p. Illusztr.

Kisméretű (miniatűr) könyvekből összeállított gyűjteményem.
3:1189 (13.5)

Dr. Spielmann gyűjteménye csak 7,5 cm-nél kisebb, jó állapotban lévő könyveket tartalmaz. A XVI. századi miniatűr vallásos könyveket az az igény hozta létre, hogy zsebben vagy retekülben lehessen őket hordani. Később már a klasszikusok és az ebben a formátumban kiadott egyéb világi művek kész piacot találtak: egyetlen XIX. századi kiadó több tizezer ilyen adott ki.

A világ legkisebb könyvének kiadására irányuló verseny 1/4 hüvelyk ma-

gas könyv kiadásában érte el tetőpontját. A miniatűr könyvek raktározásáról különleges módszerekkel kell gondoskodni és sokszor 15-szörös nagyításu nagyítókra is szükség van. A cikket a könyvtár katalógusának ismertetése követi.

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁR

teljességre törekedve

gyűjti a magyar könyvtártudomány dokumentumait, melyeket a

KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZAKIRODALOM

című bibliográfiában regisztrál. Számos könyvtár folyamatosan küldi minden kiadványát a

Könyvtártudományi Szakkönyvtárnak.

Kérjük a könyvtárosokat, hogy a jövőben is küldjék címünkre

BUDAPEST VIII. Muzeum u. 3.

minden kiadványukat (az egyleveles nyomtatványokat, jelentéseket, beszámolókat éppen úgy mint terjedelmesebb publikációikat és időszaki kiadványaikat), hogy a Szakkönyvtárban az érdeklődők rendelkezésére álljanak és bibliográfiánkban hirt adhassunk azokról.